

**המשרד לשירותי דת
תחום אסדרה - כשרות**

י" באלול תשע"ו
13 בספטמבר 2016

לכבוד
גב' נטע משה
מרכז המחקר והמידע של הכנסת

שלום רב;

הנדון: הסדרת מערכת הכשרות – כמנוף כלכלי לצמיחה

מכתבך אל מנכ"ל המשרד לשירותי דת עו"ד עודד פלוס מיום 15.8.2016 בעניין "עלויות מערך הכשרות" הועבר אלי על מנת שאשיבך.

בנוסף לפגישה שקבענו לקיים לצורך מתן מענה רחב ומקיף על השאלות העולות במכתבך אני מוצא לנכון להעלות את עיקר הדברים על הכתב (התייחסות בכתב לדו"ח של משרד רו"ח אברמזון תימסר בנפרד ע"י מנכ"ל הרבנות הראשית לישראל מר משה דגן).

כידוע, החוק במדינת ישראל אינו מתנה פתיחת בית עסק בקיומה של "תעודת כשרות" ולמרות זאת כ-80% מבתי העסק בישראל מחזיקים בתעודת כשרות, ומשלמים את האגרה השנתית ואת שכרו החודשי של משגיח הכשרות – לצורך כך.

מבדיקות מקיפות שעשינו בכלל ענפי המזון עולה כי עלות השגחת הכשרות לבית העסק היא שולית וזניחה (כפי שמפורט בהמשך) – ומנגד הכשרות מהווה "מנוע צמיחה" המאפשר לעסק להיפתח לשווקים ולקהלים גדולים ורחבים – שלא יעשו זאת ללא "תעודת כשרות".

ניתן לומר שההשקעה בתעודת כשרות – נותנת לבית העסק תשואה כלכלית של אלפי אחוזים.

יתרה מכך, ישנם תחומים כדוגמת בתי מלון, אולמות אירועים, קייטרינגים, ומפעלי מזון שללא תעודת כשרות אינם יכולים לספק סחורה, ולתת שירותי לגופים רשמיים של מדינת ישראל (משרדי ממשלה, מערכת הבטחון וכדו') ואינם יכולים לערוך חופות בתחומם.

מערכת הכשרות ככל גוף ביצועי דורשת משאבים וכח אדם לצורך קיומה, אגרות הכשרות הנוהגות כיום נמוכות מאוד (אגרה של עסק בינוני לשנה שלמה דומה לאגרה של הגשת בקשה אחת לבית משפט או תביעה לועדה רפואית של ביטוח לאומי) ושכר משגיחי הכשרות – פעמים רבות אינו מגיע לשכר המינימום ואינו כולל את הזכויות הבסיסיות על פי חוק כדוגמת ימי חופשה ומחלה, דמי הבראה והפרשות לקרן פנסיה.

כל ההצעות החלופיות למערכת הקיימת (כדוגמת "הכשרות החברתית" הצעת "פורום קהלת" אמנת כנרת של פרופ' רות גביוון והרב יעקב מידן) – הן יקרות יותר, ויעילות פחות (לא לחינם הצעות אלו אינן מלוות בתחשיבים כלכליים) – ואני מזמין את כל המציעים להפריך טענה זו.

**המשרד לשיירות דת
תחום אסדרה - כשרות**

מערכת כשרות אחת – ממלכתית ומוסדרת השומרת על כבודם של כל השותפים לתהליך (בעלי העסקים, הציבור הרחב, הרבנות הראשית לישראל, הרבנים נותני הכשרות, המועצות הדתיות ועובדיהם, ומשגיחי הכשרות) כפי שיוצג לעיל- היא הדרך הזולה ביותר, והיעילה ביותר להפעלת מערכת הכשרות במדינת ישראל.

חשוב להדגיש כי למרות חשיבותה של מערכת הכשרות גם כגורם משמעותי בכלכלת ישראל, הדיונים הרבים במשך למעלה מחצי יובל שנים – על הסדרה, העתירות השונות הנדונות בבג"צ והדו"חות החמורים שנכתבו ונכתבים בימים אלו ע"י מבקר המדינה – לא נעשה עד כה דבר בעניין.

המסמכים המצורפים למכתב זה הם פרי עבודה של גורמי המקצוע במשרד לשיירות דת בשיתוף הגורמים הרלוונטיים ברבנות הראשית – ונותנים פתרון למרבית הכשלים של מערכת הכשרות.

הפתרון המוצע מתייחס לארבע נושאים מרכזיים – **שהסדרתם תביא גם תועלת כלכלית ותגדיל באופן משמעותי את הכנסות המדינה מתחום הכשרות, תוזיל את עלויות הכשרות לבתי העסק ותשפר משמעותית את איכות הכשרות**.

1. **הסדרת עבודת משגיחי הכשרות** – העסקת המשגיחים באופן מסודר שלא ע"י בתי העסק- ולא כעובדי מדינה – תוך מתן שכר הוגן ומלוא הזכויות המחויבות על פי חוק, והעשרת קופת המדינה מתשלום מלא המיסים הנדרשים בגין העסקה זו.
2. **הקמת בסיס נתונים ממוחשב, מעודכן ומתעדכן** – של משגיחי הכשרות ובתי העסק המושגחים – לצורך בקרה ומעקב אחר עבודת המשגיחים, ייעול, ושיפור מערכת הכשרות.
3. **הסדרת מערך הכשרות ברשויות ללא מועצה דתית**- בישראל כ-40 רשויות מוניציפאליות יהודיות שאין בהם מועצות דתיות, ומפעלי מזון רבים ביישובים שאינם יהודיים, הסדרת מערך הכשרות לאלפי העסקים במקומות אלו תביא לגביית אגרות כשרות (שעל פי חוק לא ניתן לגבות היום בשיעור של מעל 5 מלש"ח) והגדלת הכנסות המדינה ממיסים על עבודת המשגיחים במקומות אלו.
4. **הסדרת המקצוע "משגיח כשרות"** – הפיכת "משגיח כשרות" למקצוע הדורש תעודה, עבודה במשרה מלאה ככל האפשר, חובת השתתפות בהשתלמויות, כנסים, עריכת מבחנים תקופתיים וכדו'- מקצועיות המשגיח תייעל את עבודתו ותקטין את החיכוך עם בעלי העסק המושגח.

המשרד לשירותי דת
תחום אסדרה - כשרות

מצורף למכתב זה מסמכים הכוללים:

- הצעה מפורטת להפעלת מערך ההשגחה הארצי באמצעות חברת מטה ממשלתית לכשרות (לא למטרות רווח) – כולל המבנה הארגוני המוצע.
- הצעה לשינוי צורת התמחור של עלויות הכשרות – הכוללת הפחתת עלויות ההשגחה, והכנסת ודאות ואחידות בתשלומים.
- תחשיב "השפעת" עלויות הכשרות על יוקר המחיה – לפי ענפי מזון שונים.
- הרקע ההיסטורי והניסיונות להסדרת מערך הכשרות.
- רשימת בעלי תפקידים כיום במערך ההשגחה הארצי.
- ניתוח המבנה המשפטי של מערך הכשרות (חלק זה לא מהווה חו"ד משפטית אלא ניתוח בשפה פשוטה לצורך הבנת העניין בלבד)
- נקודות להבנת אופן פעילות מערכת הכשרות.
- פירוט הכשלים של מערכת הכשרות – כפי שעולה בין היתר מדו"ח מבקר המדינה ודוחות נוספים של ועדות ממשלתיות שונות.

אני מאמין שלאור חשיבות העניין והתועלת הכלכלית שתצמח ממנו למדינת ישראל בכלל, לבתי העסק, לצרכני הכשרות ולעובדי מערכת הכשרות בפרט – ניתן לגייס את כל השותפים הדרושים לצורך הסדרת מערך הכשרות והצלחת ביצוע משימה חשובה זו.

כפי שעולה מהמסמכים המצורפים – מערכת הכשרות היא מערכת שמגלגלת בתוכה סכומים אדירים של כסף, העדר ההסדרה – גורם לשימוש לא יעיל ול"אובדן" של סכומי כסף גדולים שניתן להשתמש בהם לצורך ייעול וקידום מערכת הכשרות.

יתכן ובשלב ראשון יידרש סכום של מיליוני שקלים בודדים לצורך התנעת המהלך, אך בתוך שנתיים תוכל המערכת להחזיק את עצמה ואף להשתמש ב"עודפים" לצורך ייעול ושיפור.

עמיחי פילבר
מנהל תחום אסדרה-כשרות

העתקים:

- הרב ח"כ דוד אזולאי – השר לשירותי דת
- עו"ד עודד פלוס – מנכ"ל המשרד לשירותי דת.
- הרב דוד לאו – הרב הראשי לישראל ונשיא מועצת הרבנות הראשית.
- מר משה דגן – מנכ"ל הרבנות הראשית לישראל.

**המשרד לשירותי דת
תחום אסרה - כשרות**

ח' באלול תשע"ו
11 לספטמבר 2016

חברה מטה משלתית לכשרות ללא כוונות רווח

תקציר ההצעה

בשנתיים האחרונות נעשתה במשרד לשירותי דת עבודת מטה מקיפה ומעמיקה לבחינת מבנה חדש למערכת הכשרות במטרה ליצור מערכת כשרות אמינה חזקה ואיכותית - אשר תפתור מחד את הכשלים הרבים הקיימים כיום במערכת הכשרות, ומאידך תפחית את הצורך בקיומן של כשרויות פרטיות (בדצ"ים).

שינוי זה עתיד להביא להפחתה של הנטל הכלכלי על בעלי העסקים, הגדלת מס' בתי העסקים שיבקשו תעודת כשרות, והרחבת ציבור הלקוחות של בתי העסק המושגחים.

עבודת המטה כללה לימוד של דו"חות שונים שנכתבו בנושא; וכן סיורים בשטח ומפגש עם מפקחי אגף הכשרות הארצית - ברבנות הראשית לישראל; ראשי מועצות דתיות; מנהלי מחלקות כשרות במועצות הדתיות; מפקחי כשרות ומשגיחים; ביקור בבתי מלון; אולמות אירועים; ועסקי מזון קטנים (מסעדות; פיצריות וכוד') ומפגש עם מנהלי עסקים אלו והשפים ומנהלי המטבחים.

כמו כן נערכה עבודה מקיפה לבחינת סוג התאגיד המתאים לביצוע השינוי הארגוני והפריסה הגיאוגרפית הנכונה. הבחינה כללה את האפשרויות הבאות: חברות פרטיות בפריסה ארצית או אזורית; תאגידים אזוריים בבעלות מספר מועצות דתיות; איגוד ערים לכשרות; רשות ארצית לכשרות במשרד לשירותי דת; וחברה ממשלתית ללא כוונות רווח.

צוות משותף של המשרד לשירותי דת והרבנות הראשית לישראל בראשות מי שהיה סגן השר לשירותי דת ח"כ הרב אלי בן דהן, בו היו חברים בין היתר מי שהיה מנכ"ל המשרד לשירותי דת מר אלחנן גלט, הרב אליהו מלול - עוזר הרב הראשי לישראל והרב יעקב סבג מנהל אגף הכשרות הארצית ברבנות הראשית, עו"ד הראל גולדברג היועץ המשפטי של הרבנות הראשית לישראל, וכן גרומים מקצועיים נוספים מהרבנות הראשית ומהמשרד לשירותי דת - לאחר שדן בנושא ובחן את כל ההיבטים הגיע למסקנה כי הפתרון המומלץ הוא הקמת חברה ממשלתית ללא כוונות רווח - לכשרות.

מטרת הקמת החברה היא לפתור את מכלול הבעיות והכשלים הקיימים כיום במערכת הכשרות, ויצירת מערכת מקצועית איכותית אחידה ויעילה - שגם תפחית את הנטל הכלכלי ותצמצם את הבירוקרטיה של העסקים דורשי הכשרות.

החברה אשר תהווה מטה מפקח על חברות פרטיות (ייעודיות) שיעסיקו את כל משגיחי הכשרות ויגבו את עלויות הכשרות מהעסקים המושגחים, תפתור בראש ובראשונה את סוגיית ניגוד העניינים בין המשגיח לבית העסק המושגח המשלם כיום את שכרו. (סוגיה שנדונה במסגרת עתירה לבג"צ מאז שנת 2004 וטרם הוכרעה).

המשרד לשירותי דת תחום אסרה - כשרות

ובנוסף לכך תפעל החברה ליצירת מערך גיוס הכשרה ופיתוח של ההון האנושי; להפיכת "משגיח כשרות" למקצוע; להעסקת משגיחי כשרות במשרה מלאה או קרוב לכך - תנאי העסקה של כלל עובדי מערך הכשרות יהיו ברורים וידועים, וכן הגדרות התפקיד, אופן העבודה, דרישות התיעוד והדיווח של העבודה, הגדרת אופן הפיקוח על עבודת המשגיחים וכדו'.

תשלום השכר יהיה הוגן, ישולם בצורה חוקית ומסודרת כך שגם המדינה תקבל את חלקה (מס הכנסה, ביטוח לאומי וכדו') וגם משגיחי הכשרות יקבלו את מלוא זכויותיהם כאנשים עובדים, הדבר ימנע את השתלבותם של מי ש"תורתם אומנותם" ונאסר עליהם לעבוד על פי חוק כמשגיחי כשרות תוך קבלת שכר במזומן וללא דיווח על העסקתם.

החברה תיתן מענה לכ-40 רשויות מוניציפליות שאין בהם מועצה דתית, ומערכות הכשרות בהן פועלות בצורות שונות תוך פגיעה חמורה בכשרות, במשגיחי הכשרות, ובהכנסות המדינה מאגרות (כ-5 מלש"ח) וממיסים.

במסגרת גיוס ההון האנושי תפעל החברה **לשלב מתנדבי שירות לאומי אזרחי** במערך הכשרות של בתי חולים, מוסדות רווחה וכדו' - שילוב שיהווה בסיס להמשך השתלבות בשוק העבודה; **שילוב סטודנטים** - כאופציה לעוגן כלכלי בתקופת הלימודים האקדמיים; וכן **שילוב מתנדבים בני הגיל השלישי** במסגרת פרויקטים שמקדם המשרד לאזרחים ותיקים - מעבר לתרומה החברתית ולחיוזוק מערך הכשרות שיש בשילוב גורמים אלו במערכת הכשרות - הדבר יביא גם להוזלת עלויות הכשרות והקטנת הנטל הכלכלי מבעלי העסקים.

בשל מורכבות הנושא, והשותפים הרבים למערך הכשרות (רבנות ראשית, משרד לשירותי דת, מועצות דתיות, רבנות מקומית, מפקחים, משגיחים ובתי עסק), והעובדה שהנושא עומד על סדר היום הציבורי למעלה מעשרים שנה ללא הצלחה לביצוע שינוי כלשהו - **קיימת תמימות דעים בין כל השותפים לתהליך מתן הכשרות כי השינוי חייב להיעשות - אך כדי להצליח יש לעשותו בחכמה, בזהירות, ברגישות, ובשלבנים. וכמובן תוך שיתוף פעולה מלא עם מכלול השותפים לתהליך, והפגיעה המינימאלית הנדרשת בהם.**

**המשרד לשירותי דת
תחום אסרה - כשרות**

חברת מטה ממשלתית לכשרות- מבנה החברה

רקע

הקמת חברה ממשלתית בתחום הכשרות שתעסיק אלפי עובדים - מעוררת חששות הן בתחום יכולת החברה לבצע משימה זו בצורה היעילה והטובה ביותר והן בשל המשמעויות הכלכליות והתעסוקתיות הנובעות ממצב זה.

עם זאת השינוי הנדרש במערכת הכשרות מחייב הקמת גוף מקצועי שיפקח ויסנכרן את עבודת כל הגורמים המעורבים במתן הכשרות, ויוכל לעשות זאת **במהירות וביעילות** וללא תלות בגורמים נוספים.

לשם כך מוצע להקים **חברה ממשלתית אשר תהווה למעשה חברת מטה**, כאשר פעילותה הן בתחום העסקת משגיחי הכשרות והן בתחום הדרכה ופיתוח ההון האנושי וכן הייעוץ המשפטי והחשבות - יעשו באמצעות התקשרות עם חברות פרטיות חיצוניות.

הפיקוח על מערך הכשרות יעשה ע"י החברה בשיתוף מפקחי הרבנות הראשית

החברה תעסיק כ-10 עובדים: (מנכ"ל; משנה למנכ"ל; פיקוח (3); משאבי אנוש (2); הדרכה (2); מזכירות (2-3).

מערכת הכשרות תמשיך לפעול באמצעות המועצות הדתיות כאשר הרב המקומי הוא נותן הכשרות.

החברה הממשלתית תנהל את גיוס משגיחי הכשרות, ותאשר אותם לעבודה בחברות המפעילות.

אורגני החברה ובעלי תפקידים

1. **מנכ"ל**
2. **משנה למנכ"ל** - נציג הרבנות - מאשר כח אדם, אחראי על תכנים מקצועיים הלכתיים לתוכניות השתלמות, סמכות בלעדית בכל עניין הלכתי.
3. **פיקוח** - יחידת פיקוח על פעילות חברות "העסקת המשגיחים" המפעילות את משגיחי הכשרות, פיקוח על עבודת המשגיחים, המועצות הדתיות, מפקחי הכשרות ובכלל זה - מעקב אחר ביצוע המטלות הנדרשות; עבודה לפי הנהלים; ניהול ותיעוד כח אדם כנדרש; קיום תנאים ייחודיים שנקבעו בתקנון התאגיד; וכדו'. – **היחידה תעבוד בשיתוף פעולה עם מפקחי הרבנות הראשית לישראל.**
4. **משאבי אנוש** - הקמה וניהול של "מאגר משגיחים" שרק מתוכו יוכלו החברות המפעילות לבחור את משגיחי הכשרות - ההשתייכות "למאגר המשגיחים" תהיה כרוכה בקיום הליך

המשרד לשירותי דת תחום אסרה - כשרות

פומבי ומסודר ובעמידה בתנאים שיקבעו על ידי הרבנות הראשית לישראל והמשרד לשירותי דת.

המאגר יכלול מידע על השכלתו; קורות חייו, ניסיונו המקצועי; ניסיון החיים של המשגיח וכדו'.

לגבי משגיחים שיועסקו בפועל: המאגר יכלול מידע עדכני על בתי העסק שתחת פיקוחו של כל משגיח; ימי ושעות העבודה; אופן ביצוע העבודה על ידי המשגיח וכדו'.

פיתוח "מאגר המשגיחים" יאפשר להפסיק תופעות פסולות של העסקת קרובי משפחה מדרגה ראשונה של הרב המקומי / מנהל מח כשרות; אי פרסום של משרות השגחה פנויות; הליך בחירה לא מסודר של משגיח הכשרות; העסקת משגיחים שלא עברו מסלול הכשרה ראוי; חוסר אחידות בהעסקת משגיחים.

"מאגר המשגיחים" ימנע אפשרות של משגיחים לעבוד במסגרת גופי כשרות פרטיים (בד"צים), או אפשרות של גופי הכשרות הפרטיים להסתמך על עבודתם של המשגיחים מטעם החברה - והדבר יביא לצמצום פעילותם של גופי הכשרות הפרטיים והקטנת העול הכלכלי מבתי העסק המפוקחים.

5. הדרכה ופיתוח ההון האנושי - במטרה ליצור מערכת כשרות איכותית ומקצועית - תפעיל החברה הממשלתית לכשרות מחלקת הדרכה ופיתוח משאבי אנוש - המחלקה תשמש כיחידת מטה כאשר רוב פעילות המחלקה תבוצע באמצעות התקשרות עם קבלנים חיצוניים.

המחלקה תפעל לפיתוח תוכניות הדרכה, ארגון ימי עיון והשתלמויות; ריכוז תומרי השתלמויות ומערך מרצים מתוך המערכת (הרבנות הראשית, המשרד לשירותי דת, רבני ערים, עובדי מועצות דתיות וכו')

כל משגיח יחויב להשתתף במספר השתלמויות בשנה כתנאי להמשך העסקה / קידום בשכר.

ההשתלמויות יהיו בין היתר בנושאים הבאים: השתלמויות כלליות בתחום הכשרות; השתלמויות בתחומי כשרות מקצועיים ייעודיים (שחיטה, בשר, תעשיה, וכדו'); השתלמויות העשרה בנושאים כללים - כדוגמת ניהול זמן, כתיבה; התנהלות מול בעלי העסקים וכדו'; סיורים מקצועיים - כדוגמת משחטות, מפעלי מזון וכדו'.

6. יעוץ משפטי - משרד עו"ד חיצוני / יועץ משפטי מטעם רשות החברות אשר ילווה את עבודת החברה, וייתן מענה מהיר ויעיל לשאלות וצרכים משפטיים המתעוררים, הייעוץ המשפטי יסייע למשרד לשירותי דת בכל הקשור לגיבוש חוקים והחלטות ממשלה בתחום הכשרות.

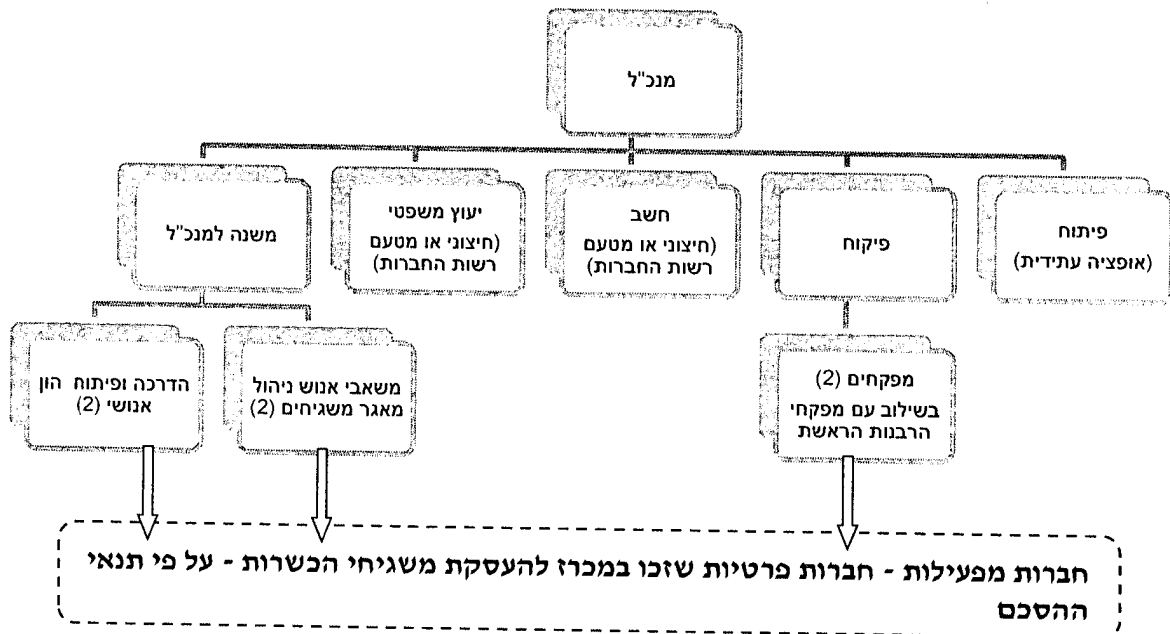
7. חשב - משרד רו"ח חיצוני / חשב מטעם רשות החברות שילווה את הפעילות הכלכלית של החברה, מכרזים וחוזים עם קבלנים חיצוניים..

**המשרד לשירותי דת
תחום אסרה - כשרות**

8. **פיתוח (אופציה עתידית לפי יכולות החברה) -** התווית תכניות לפיתוח וייעול מערכת הכשרות כדוגמת שילוב אמצעים טכנולוגיים כתחליף לכח אדם וכדו'; הפעלת אמצעים ייחודיים הנדרשים למערכת הכשרות כדוגמת מעבדות לבדיקת תולעים בירק עלים; בדיקת חומרי גלם חדשים וכדו'.

תרשים ארגוני

המשרד לשירותי דת תחום אסרה - כשרות

רקע היסטורי

דו"חות רבים נכתבו לאורך השנים על מערכת הכשרות במדינת ישראל; הדו"חות של גופים שונים חלקם ממלכתיים (מבקר המדינה, משרד המשפטים וכדו') וחלקם של גופים בעלי אינטרסים שונים ומגוונים – הציגו בעיות והעלו הצעות שונות לפתרון.

המשותף לכל הדו"חות ולכל הבחינות והבדיקות שנעשו למערכת הכשרות – ללא הבדל תפיסה דתית או פוליטית הוא ההסכמה על כשלים מהם סובלת המערכת בשלושה תחומים מרכזיים: **התחום המהותי** – אמינותה של מערכת הכשרות הממלכתית; **התחום המשפטי** – אין מערכת נורמטיבית המסדירה את מכלול פעילות המערכת; **התחום הכלכלי** – מערכת לא מאוזנת לא אחידה לא מוסדרת ובזבזנית.

הסדרת הפן המהותי של מערכת הכשרות עובר דרך הסדרת המצב המשפטי והסדרת המבנה הארגוני והכלכלי – תהליך זה הופך את הסדרת מערכת הכשרות הארצית לאינטרס משותף גם של משרדי האוצר והמשפטים לקדום תהליך מקיף של שינוי מבני במערכת הכשרות.

פעילות ממשלתית היסטורית להסדרת מערך הכשרות

נושא הסדרת מערכת הכשרות עומד על סדר יומה של ממשלת ישראל כבר למעלה משני עשורים, החל מ"ועדת צדוק" שדנה בנושא בשלהי שנת 1992 והמליצה את המלצותיה, ובהמשך החלטות הממשלה והפעילויות המפורטות להלן:

ביום **18.7.2001** קבעה הממשלה בהחלטה מס' תמ/16 כי צוות בראשות מנכ"ל המשרד לענייני דתות בהשתתפות מנכ"ל הרבנות הראשית, מנכ"ל משרד הפנים, הממונה על התקציבים באוצר, ונציג האגף לביקורת המדינה במשרד רה"מ יכינו הצעה לתוכנית מפורטת למניעת ניגוד עניינים בין המשגיח למושגח ולאיתור פתרונות לבעיית הפיקוח.

בחודש **ספטמבר 2004** מונה צוות היגוי לארגון מחדש של שירותי הדת בישראל.

בשנת 2004 הוגש בג"צ **3336/04 התנועה להגינות שלטונית – מועצת הרבנות הראשית**.

ביום **24.8.05** הודיע המדינה לבג"צ כי על דעת היועץ המשפטי לממשלה יוקם צוות בין משרדי – במטרה להמליץ על מדיניות הראויה בהעסקתם של משגיחי הכשרות ועניינים נוספים הקשורים בכך.

בחודש **ספטמבר 2006** הגיש הצוות הבין משרדי בראשות עו"ד אמנון דה הרטוך, ראש תחום תמיכות ורפרנט דתות במשרד המשפטים – את המלצותיו לבג"צ.

למרות פעולות אלו – עד היום טרם נעשה שינוי במערכת הכשרות ואף המלצות הצוות הבין משרדי טרם יושמו בפועל (התהליך נמצא בגיבוש מכרז "פיילוט" ל-3 מועצות דתיות)

**המשרד לשירותי דת
תחום אסרה - כשרות**

כשלים במערכת הכשרות

במסגרת בג"צ 3336/04 התנועה להגינות שלטונית – מועצת הרבנות הראשית נידונה שאלת העסקת משגיחי הכשרות על ידי בעלי העסקים – וניגוד עניינים שמצב זה יוצר. עם זאת דו"ח מבקר המדינה מפרט כשלים רבים נוספים שאינם נוגעים דווקא להעסקת המשגיחים להלן מס דוגמאות (מצ"ב מסמך מפורט המונה את מכלול הכשלים):

- סמכות מקומית בעיתית לגבי מפעלים שממוקמים באזורים גאוגרפיים שונים או שמעתיקים את מקומם מאזור לאזור.
- עסקים דומים נדרשים להעסיק משגיחים בהיקף שעות שונה – ללא נימוק הגיוני.
- תעודות כשרות אינן ממוספרות.
- אי סנכרון בין מערכות מחשב.
- אי הסדרה של כשרות בבתי חולים (המחויבת על פי הנחיות משרד הבריאות).
- אין קריטריונים לקביעת היקף ההשגחה הנדרשת על בתי עסק ובעיקר בעסקים קטנים.
- עובדי מועצות דתיות עבדו במקביל בבד"צים פרטיים.
- חילוקי דעות בין הרב המקומי למועצה הדתית ולהיפך - פוגעות במתן תעודות כשרות.
- הרבנות הראשית לא מפעילה את סמכותה כאשר מתגלה מחלוקת בין הרבנות המקומית למועצה הדתית.

המלצות צוות היגוי של המשרד לשירותי דת והרבנות הראשית לישראל

השר לשירותי דת ח"כ הרב דוד אזולאי רואה בהסדרת מערכת הכשרות משימה בעדיפות עליונה, וכך גם הרב הראשי לישראל הרה"ג דוד לאו, צוות משותף של המשרד לשירותי דת והרבנות הראשית לישראל לאחר שבתן את הסוגיה בשנת תשע"ה הגיע למסקנה שלאור האופי והצרכים הייחודיים של מערכת הכשרות, המבנה הארגוני הנכון להפעלת מערכת כשרות אמינה ויעילה הוא באמצעות חברה ממשלתית ללא כוונות רווח.

**המשרד לשירותי דת
תחום אסרה - כשרות**

הקמת חברה ממשלתית לכשרות - ללא כוונות רווח

מטרת השינוי המבני הוא יצירת מערכת כשרות ממלכתית אמינה אחידה ויעילה תוך שמירה על הסמכות הבלעדית של הרבנות הראשית – בתחום ההלכתי ושמירת מעמדם של הרבנים המקומיים.

משגיחי הכשרות יועסקו בפועל ע"י "חברות להעסקת משגיחים" אשר יקבלו רישיון להעסיק משגיחים בהתאם לכללים שיקבעו ע"י המשרד לשירותי דת והרבנות הראשית לישראל.

כל חברה שתעמוד בתנאי הסף שיקבעו תוכל לשמש כחברה להעסקת משגיחי כשרות.

על מנת להרחיב את התחרות ולאפשר למגוון חברות להשתתף בהעסקת המשגיחים – יוגדרו מס' סיווגים לחברות העסקה, לכל סיווג יקבעו תנאי סף – ומספר המשגיחים שמותר לחברה להעסיק. באופן זה יוכלו מועצות דתיות או רשויות מקומיות שירצו בכך, להקים תאגיד ייעודי לצורך העסקת משגיחי הכשרות, או לעשות זאת במסגרת החברה הכלכלית של הרשות המקומית.

כל מועצה דתית **תוכל להתקשר עם חברה אחת** להעסקת משגיחים – וההתקשרות תהיה לכל הפחות לשנתיים.

החברה הממשלתית תיתן מענה להעסקת משגיחים, לרבנויות ברשויות שאין בהם מועצות דתיות – ותגבה את האגרות מעסקים אלו.

מקורות המימון לפעילות החברה יהיו:

1. תשלומים שישולמו לחברה הממשלתית ע"י החברות החיצוניות המעסיקות את המשגיחים בפועל (בתמורה להכשרה מקצועית, טיפול במאגר המשגיחים וכדו').
2. 10-20% מאגרת הכשרות המשולמת למועצה הדתית - גבית האגרות תיעשה ע"י החברה באמצעות שרת התשלומים הממשלתיים, כך שמועצה דתית לא תוכל לתת תעודת כשרות לעסק שלא שילם אגרה באמצעות החברה – החברה תשאיר ברשותה % מסוים מסכום האגרה כתשלום של המועצות הדתיות כנגד ניהול השמת המשגיחים – הגביה המרוכזת תגדיל את סך סכומי האגרות הנגבים בפועל כך שהמועצ"ד כמעט ולא יפגעו. (כ-6 מלש"ח).
3. אגרות כשרות של עסקים ברשויות שאין בהם מועצות דתיות. (כ-5 מלש"ח שלא ניתן לגבות היום)

שלב א - הקמת החברה והפעלתה

בשלב הראשון לצורך הקמת החברה והפעלתה יידרש מימון "חיצוני" לאחר מכן מקורות מימון החברה יהיו המקורות המפורטים לעיל.

לאחר הקמת החברה תפעל החברה בארבעה מישורים עיקריים:

1. **התקשרות של מס' מועצות דתיות עם "חברות העסקת משגיחים" לתקופת מבחן ("פיילוט")** – בחירת מספר מועצות דתיות (בעלי מאפיינים שונים: עיר; מועצה מקומית; מועצה אזורית) שיתקשרו על פי בחירתן עם חברה אחת מתוך כלל ה"חברות להעסקת

המשרד לשירותי דת תחום אסרה - כשרות

משגיחים" שקיבלו רישיון לעסוק בתחום זה, כל משגיחי הכשרות בתחום המועצה הדתית יעברו לעבוד באמצעות החברה שתבחר.

החברה הממשלתית תבצע מעקב ותתעד את שלבי התהליך ואת חלקם של רבני הערים; המועצות הדתיות; בתי העסק והמשגיחים - ותפיק את הלקחים הנדרשים; ותייעל ותשכלל את התהליך ככל הנדרש לקראת גיוסם של מועצות דתיות ועסקים נוספים לפעילות במסגרת החברה.

2. **הסדרת מערך השגחה ברשויות שאין בהן מועצה דתית** – במדינת ישראל 38 רשויות מוניציפליות יהודיות ללא מועצה דתית (3 עיריות, 9 מועצות מקומיות, 26 מועצות אזוריות) – בהם אלפי עסקי מזון ותיירות המעוניינים בתעודת כשרות. כמו כן קיימים מפעלי מזון רבים ברשויות מקומיות לא יהודיות – על פי החוק ברשות בה יש רב מקומי /אזורי הוא מוסמך לתת תעודת כשרות למרות שבפועל לא קיים מנגנון מינהלי המסייע לו במשימה זו, כמו כן על פי חוק מהעסקים ברשויות אלו אסור לגבות את אגרת הכשרות הקבוע בתקנות. החברה הממשלתית תגבה את אגרות הכשרות מהעסקים בתחומי הרשויות שאין בהם מועצה דתית - ותספק לרבנים נותני הכשרות (מכח הסמכת החוק) שירותי העסקה של משגיחי ומפקחי כשרות.

3. **הקמת "מאגר משגיחים" שרק מתוכו יוכלו רבני הערים לבחור את משגיחי הכשרות** - ההשתייכות "למאגר המשגיחים" תהיה כרוכה בקיום הליך פומבי ומסודר ובעמידה בתנאים שיקבעו על ידי הרבנות הראשית לישראל והמשרד לשירותי דת. המאגר יכלול מידע על השכלתו; קורות חייו, ניסיונו המקצועי; ניסיון החיים של המשגיח וכדו'.

לגבי משגיחים שיועסקו בפועל: המאגר יכלול מידע עדכני על בתי העסק שתחת פיקוחו של כל משגיח; ימי ושעות העבודה; אופן ביצוע העבודה על ידי המשגיח וכדו'.

פיתוח "מאגר המשגיחים" יאפשר להפסיק תופעות פסולות של העסקת קרובי משפחה מדרגה ראשונה של הרב המקומי / מנהל מח כשרות; אי פרסום של משרות השגחה פנויות; הליך בחירה לא מסודר של משגיחי הכשרות; העסקת משגיחים שלא עברו מסלול הכשרה ראוי; חוסר אחידות בהעסקת משגיחים.

"מאגר המשגיחים" ימנע אפשרות של משגיחים לעבוד במסגרת גופי כשרות פרטיים (בד"צים), או אפשרות של גופי הכשרות הפרטיים להסתמך על עבודתם של המשגיחים מטעם החברה - והדבר יביא לצמצום פעילותם של גופי הכשרות הפרטיים והקטנת העול הכלכלי מבתי העסק המפוקחים.

4. **הקמת "מחלקת הדרכה ופיתוח ההון האנושי"** - על פי הנהלים הקיימים כיום משגיחי כשרות חייב להיות מוסמך על ידי הרבנות הראשית, בפועל הרבנות הראשית עורכת בחינות

המשרד לשירותי דת תחום אסרה - כשרות

הסמכה בלבד, ההכשרה לצורך בחינות אלו נעשית במסגרת קורסים הנערכים על ידי גופים פרטיים בעלות כספית לא מבוטלת, קורסים אלו מבוססים על חומר הלימוד כפי שקובעת הרבנות הראשית אך בפועל הקורסים אינם מפוקחים על ידי גורם רשמי.

לאחר שהמשגיח קיבל את התעודה והחל בעבודתו הוא אינו מחויב להשתתף בהשתלמויות לשימור והרחבת הידע, למעשה לא קיימת כיום מערכת השתלמויות מטעם גורם ממלכתי (הרבנות הראשית, המשרד לשירותי דת, המועצה הדתית או הרבנות המקומית) לצורך שיפור, פיתוח וקידום הידע של משגיחים מפוקחים ועובדי מערכת הכשרות.

במטרה ליצור מערכת כשרות איכותית ומקצועית - תקים החברה הממשלתית לכשרות מחלקת הדרכה ופיתוח משאבי אנוש – אשר תקיים השתלמויות מקצועיות לעובדי המערכת; כל משגיח יחויב להשתתף במספר השתלמויות בשנה כתנאי להמשך העסקה / קידום בשכר.

ההשתלמויות יהיו בין היתר בנושאים הבאים: השתלמויות כלליות בתחום הכשרות; השתלמויות בתחומי כשרות מקצועיים ייעודיים (שחיטה, בשר, תעשייה, וכדו'); השתלמויות העשרה בנושאים כללים – כדוגמת ניהול זמן, כתיבה; התנהלות מול בעלי העסקים וכדו'; סיורים מקצועיים – כדוגמת משחטות, מפעלי מזון וכדו'.

שלב ב' - השלמת קליטת מדורגת של מועצות דתיות נוספות

בשלב השני לאחר הקמת החברה על כל מחלקותיה; הסדרה חוקית של סמכויות החברה; הגדרת גבולות הגזרה של החברה בתחום מתן הכשרות; ומתן כלים לחיוב כלל המועצות הדתיות והעסקים לקבל תעודת כשרות רק במסגרת פעילות החברה, תפעל החברה להשלמת קליטת כלל העסקים מקבלי הכשרות כלקוחות החברה.

בשלב זה תשאף החברה להגיע לאיזון כלכלי מתוך מקורות המימון האפשריים המפורטים לעיל, וכן תשאף לשפר את תנאי העסקה של המשגיחים בין היתר בדרך של סבסוד שכר המשגיחים מתוך רווחי החברה ככל שיהיו כאלו.

המשרד לשירותי דת
תחום אסרה - כשרות

הסדרה משפטית של מערכת הכשרות

הסדרת התשתית הנורמטיבית:

הצבת דרישות כשרות מבית עסק מהווה "הגבלה על חופש העיסוק" ולפיכך יש לעשות זאת בהתאם להוראות סעיף 4 של חוק יסוד: חופש העיסוק, הקובע:

"אין פוגעים בחופש העיסוק אלא בחוק ההולם את ערכיה של מדינת ישראל, שנועד לתכלית ראויה, ובמידה שאינה עולה על הנדרש, או לפי חוק כאמור מכוח הסמכה מפורשת בו".

מערכת הכשרות כיום מבוססת על המקורות המשפטיים הבאים:

- חוק איסור הונאה בכשרות, תשמ"ג-1983
- תקנות איסור הונאה בכשרות (תעודות הכשר), תשמ"ט-1988
- תקנות איסור הונאה בכשרות (אגרה), תשנ"ג-1992
- חוק שירותי הדת היהודיים [נוסח משולב], תשל"א-1971
- חוק הרבנות הראשית לישראל, תש"ם-1980
- חוזר המנהל הכללי התש"ע/1-נוהל הפעלת מערך הכשרות במועצות הדתיות יט בתמוז התש"ע 1 ביולי 2010.

הסמכות למתן תעודות הכשר נקבע בסעיף 2 לחוק איסור הונאה בכשרות הקובע:

"מועצת הרבנות הראשית לישראל או רב שהיא הסמיכה לכך; רב מקומי המכהן במקום שבו נמצא בית האוכל, מקום השחיטה או מקום הייצור של מצרך"

וסעיף 12 קובע:

"מי שסרבו לתת לו תעודת הכשר רשאי לערור על כך לפני מועצת הרבנות הראשית לישראל; החלטת המועצה בערר תינתן תוך מאה ימים".

סמכויות המועצות הדתיות נקבעו בסעיף 7 לחוק שירותי הדת היהודיים:

(א) מועצה מוסמכת לטפל בסיפוק שירותי דת ולשם זה רשאית היא להתקשר בחוזים, להחזיק רכוש בדרך שכירות או חכירה ולרכוש מיטלטלין, הכל בהתאם לסעיפי תקציבה המאושר.

המשרד לשירותי דת
תחום אסרה - כשרות

(ב) המועצה תגבה אגרות עבור שירותי הדת שהיא מספקת, בהתאם לתקנות שיקבע השר, בהסכמת שר האוצר.

חוק שירותי הדת היהודיים מסמיך את השר לשירותי דת להקים מועצות דתיות ולפקח על "מילוי חובותיה וביצועה עבודתה" (סעיף 10א).

אופן הפעלת מערך הכשרות במועצות הדתיות נקבע בחוזר המנהל הכללי של המשרד לשירותי דת - תש"ע/1.

סעיף 12א לחוק שירותי הדת היהודיים הזהה בתוכנו לסעיף 26 לחוק הרבנות הראשית קובע את העילות והדרך לקיום דין משמעותי כנגד רב עיר כמפורט להלן:

(א) רב עיר יהיה נתון לשיפוטו של בית דין משמעותי.

(ב) מועצת הרבנות הראשית לישראל תמנה את חברי בית הדין והם דיין או דיין שיצא לגמלאות, והוא היושב ראש, ושני רבני עיר.

(ג) השר רשאי להגיש לבית הדין המשמעותי קובלנה על רב עיר על יסוד אחד מאלה:

(1) הרב נהג שלא כהלכה במילוי תפקידו;

(2) הרב התנהג באופן שאינו הולם את מעמדו של רב בישראל;

(3) הרב הורשע בעבירה שבנסיבות הענין יש בה משום קלון.

(ד) בית הדין המשמעותי יביא את מסקנותיו, לזכות או לחובה לפני השר; מצא בית הדין המשמעותי שאין רב העיר ראוי להמשיך בתפקידו, יביא השר את מסקנות בית הדין המשמעותי לפני נשיא מועצת הרבנות הראשית לישראל, והנשיא יעביר את רב העיר מכהונתו.

ניתוח המצב הנורמטיבי:

חוק איסור הונאה בכשרות קובע את בעלי הסמכות למתן תעודת הכשר: מועצת הרבנות הראשית; מי שהוסמך על ידה; רב מקומי.

לעניין הרב המקומי – החוק לא מסדיר את גבולות הגזרה במסגרתם עליו לפעול, או את כפיפותו לרבנות הראשית או לשר לשירותי דת בעניין זה.

למעשה מבחינה חוקית אין כל הגבלה על הרב המקומי לפעול לפי אמונתו הדתית, במקרה זה בו מציב הרב דרישות כשרות (שיש להם מקור הלכתי) לא עומדת בפני מבקש תעודת הכשרות הזכות להגיש ערר לפי סעיף 12 (בשונה מסירוב לתת תעודת הכשר)

במקרה תיאורטי בו חלילה מחליט הרבה להעניק תעודות כשרות לפי שרירות ליבו (לכאורה אפילו למקומות שאינם כשרים) ניתן לפעול כנגד הרב לפי סעיף 12א לחוק שירותי הדת – אך מדובר בתהליך מורכב וארוך.

המשרד לשירותי דת תחום אסרה - כשרות

חשוב להדגיש כי הסמכת הרב המקומי במסגרת חוק איסור הונאה בכשרות חוקק לאחר סעיף 12א הנ"ל – ובהעדר הסדר מיוחד לעניין הכשרות במסגרת חוק איסור הונאה בכשרות, הדרך היחידה לטפל ברב המקומי בעניין הכשרות הוא לפי ההסדר הקיים בסעיף 12א הנ"ל.

חוק שירותי הדת היהודיים נותן לשר שירותי דת סמכות להתערב בעבודת המועצות הדתיות "כל אימת שנראה לשר שמועצה לא מילאה חובה או לא ביצעה עבודה שהיא נדרשת או מוסמכת לעשות לפי חוק זה", סעיף זה לא חל כאשר המועצה מפעילה את מערך הכשרות, גם אם בצורה לקויה (מבחינת התהליך ולא מבחינת התוצאה).

הסדרת מערך הכשרות בהעדר מועצה דתית ובמועצות אזוריות

ישנן רשויות מקומיות שאין בהם מועצות דתיות וממילא כל המערכת הנורמטיבית שהוצגה לעיל אינה חלה עליהן.

סוגיה נוספת הדורשת הסדרה היא – הגדרת הרב המקומי במסגרת מועצות אזוריות בהן קיימת לעיתים משרה של רב מועצה וכן משרות של רבני ישובים (רב אחד ליישוב אחד או לכמה יישובים), במקרה זה לא אחת כאשר רב של ישוב לא מוכן להעניק תעודת כשרות, התעודה מוענקת על ידי רב של יישוב אחר באותה מועצה אזורית.

סיכום המצב המשפטי :

מכל האמור לעיל עולה כי למעשה אין כיום כל סמכות שנקבע בחוק להסדיר מכלול פעילות מערך הכשרות, את גבולות הסמכות של הרב המקומי, את הדרך להתמודד עם החלטותיו, את סמכויות השר לשירותי דת והמועצות הדתיות לגבי אופן הפעלת מערך הכשרות וכו'. – מצב זה סותר את דרישות סעיף 4 לחוק יסוד חופש העיסוק – הן לגבי הסדרת העניין בחוק, והן לגבי הדרישה "במידה שאינה עולה על הנדרש".

כמו כן יש להסדיר את עבודת משגיחי הכשרות – הן בעניין ניגוד העניינים והן בהסדרת תנאי העסקתם והדיווח על כך לרשויות המס.

קיימות סוגיות משפטיות נוספות הדורשות הסדרה

**המשרד לשירותי דת
תחום כשרות**

סיון תשע"ו, יוני 2016

הצעה לשינוי אופן תמחור עלויות ההשגחה לבית העסק

על פי פסיקת בג"צ בתיק 6494/14 שי גיני נ' הרבנות הראשית לישראל שניתן ביום 6.6.2016 - חלה על הרבנות הראשית חובה להסדיר את ניתוק הזיקה בין משגיח למושגח בתוך שנתיים מיום מתן פסק הדין.

כפתרון מוצע גובש במהלך השנים האחרונות פיילוט - שאמור להתחיל ולפעול במועצות הדתיות בירושלים ובנתניה - בעסקים חדשים שיפתחו.

על פי הפיילוט עסקים חדשים שיבקשו תעודת כשרות ידרשו להתקשר עם חברה שזכתה במכרז-ישלמו לה את דמי ההשגחה ומשגיח הכשרות יועסק באמצעות חברה זו.

הבעיות המתעוררות בהליך ההסדרה

הבעיה המרכזית שפתרון זה מעורר היא הכפלה של עלות הכשרות מעלות של כ-600 ש"ח לחודש עבור שעת השגחה יומית - לעלות של כ-1,200 ש"ח לחודש (1,200=24*50).

בעיה זו מתעוררת גם אם העסקת המשגיחים תמשיך להיות בידי בית העסק - אך בעלי העסק ידרשו לשלם שכר מינימום בתוספת כל הזכויות הסוציאליות - כלומר עלות מעסיק שעתית 1.5 * 27 = 40.5 ובחישוב חודשי (26 ימים) 1,053 ש"ח.

חשוב להדגיש שכאשר בעל עסק מתקשר עם חברה מסחרית למתן השגחה של X שעות ביום - הוא יעמוד על כך שהמשגיח אכן יהיה נוכח בשעות אלו בבית העסק או לחילופין ישלם רק עבור השעות בפועל - בהם עבד המשגיח בבית העסק.

כיוון שבפועל לא תמיד יש למשגיח מה לעשות בבית העסק במשך כל הזמן שנקבע שעליו להיות בו, ולעיתים סך מספר השעות היומיות שמשגיח צריך "לתת" עולות בהרבה על מספר שעות העבודה בפועל של אותו משגיח - נגרם חילול ה' גדול ונוק תדמיתי חמור למערכת הכשרות.

בעיות נוספת המוכרות לנו הן:

קביעת כמות שעות השגחה שונות - לעסקים דומים.

אחרי ביקור המשגיח - אין חשש לביקור נוסף באותו היום.

המשגיח מבצע את עבודת ההשגחה כעבודה שנייה - במקביל לעבודתו כסופר סת"ם, מלמד, נהג הסעות וכדו' - וכך נראית העבודה.

המשרד לשירותי דת תחום כשרות

אין פיקוח על שעות עבודת המשגיח - מתי בא, מתי הלך, מה עשה?

אין פיקוח על רמת המקצועיות של המשגיח.

אין פיתוח מקצועי למשגיחים - הן בתחום ההלכתי והן בתחומים כלליים (ניהול עסק, יחסים בין אישיים וכדו')

השינוי המוצע

לאור האמור לעיל מוצע לשנות את אופן הפעלת מערך ההשגחה על עסקי מזון בינוניים וקטנים, בדרך שתזיל את עלות הכשרות לרוב בתי העסק, תקנה למשגיחים שכר גבוהה יותר ומלוא הזכויות הסוציאליות, יאפשר מתן כשרות ברמה גבוהה בהרבה מהמצב הקיים:

1. המועצה הדתית תערוך מיפוי של העסקים המושגחים לפי אזורים גיאוגרפיים (רחוב, קניון, מרכז בילוי וכדו').
2. תעריף כשרות יקבע לפי סוג העסק (ממכר בלבד, בישול חלבי, בישול בשרי) ולפי מספר שעות הפתיחה של העסק (בוקר / ערב / בוקר+ ערב) וסוג ההשגחה (מהדרין / רגיל) - כסכום מוחלט ללא קשר למס' שעות ההשגחה הנדרשות.
3. התעריפים ינועו בין 2,000-800 ש"ח – לעסק שפתוח עד 10 שעות.
4. עסק שפתוח מעל 10 שעות ישלם 150% מהתעריף לאותו סוג עסק.
5. יקבע % תוספת על התעריף האמור בסעיפים 3-4 לקבלת תעודת "כשרות מהדרין".
6. תינתן הנחה מתעריף התשלום החודשי – במקרה של התקנת מצלמות / העסקת "נאמן כשרות" – סעיף זה כפוף לאישור מועצת הרבנות הראשית.
7. המועצה הדתית והרבנות המקומית ייקבעו תוכנית השגחה לכל מתחם/ אזור תוך דגש על צרכים של כל עסק ועסק לפי מאפייניו.
8. כל משגיחי הכשרות יעבדו במשמרות של 4-8 שעות.
9. בכל מתחם/ אזור יועסקו משגיחים בכמות הנדרשת לאורך כל היום ב-2-3 משמרות (בוקר+ערב / בוקר+ אחה"צ + ערב).
10. שכר המשגיחים יהיה גבוהה יותר ויכלול את כל הזכויות והתנאים הסוציאליים.
11. יהיה שיפור משמעותי על הפיקוח והמעקב על עבודת המשגיחים.
12. ניתן יהיה לשפר את איכות המשגיחים - השתלמויות, כנסים, פרסומים ייעודיים וכדו'.
13. העלות הכוללת של הכשרות תופחת ב-15%-20%.

המשרד לשירותי דת
תחום כשרות

בדיקת ייתכנות של ההצעה

כיום 66% מהעסקים בירושלים משלמים 1,200 ש"ח ומעלה לחודש עבור שכר המשגיח, כאשר בעסקים עם "כשרות מהדרין" הסכום יכול לנסוק ל-6,000 ש"ח ויותר.
בדיקה של 4 מתחמים בירושלים מעלה כי הפעלת מערכת הכשרות בדרך זו תזויל משמעותית את העלויות, תחזק את רמת הכשרות ואת שכר המשגיחים כמפורט הטבלה:

האזור	מס' עסקים	מס' משגיחים	שעות השגחה	עלות השגחה חודשית כיום	עלות השגחה חודשית על פי דין	עלות לפי התוכנית המוצעת *
קניון מלחה	32	12	69	כ-38 אש"ח	כ-68 אש"ח	כ-28 אש"ח
תחנה מרכזית	24	13	56	כ-30 אש"ח	כ-55 אש"ח	כ-28 אש"ח
רח' כנפי נשרים	18	11	48	כ-24 אש"ח	כ-47 אש"ח	כ-28 אש"ח
סינמה סיטי	16	3	לפי סוג עסק (40)	כ-20 אש"ח	כ-40 אש"ח	כ-14 אש"ח **

* החישוב מבוסס על 20 שעות השגחה על 14 שעות פעילות (יש שעות חפיפה) – בגביה של 100% בלבד גם לעסקים שפתוחים במהלך כל השעות

** התשלום המבוצע בפועל באמצעות חברה שמעסיקה את המשגיחים.

כמובן שזוהי הצעה ראשונית וצריך לשכלל ולדייק את הסיווגי בתי העסק; עלויות; שעות השגחה- אך אין ספק שהתוצאה תשפיע לחיוב על 3 תחומים:

1. טענות לגבי עלות ההשגחה- יוקר המחיה.
2. השירות לבעלי העסקים - אין תשלום בגין שעות שלא נעשו, מס' ביקורים של המשגיח לאורך היום.
3. כשרות ברמה גבוהה בהרבה מהקיימת. (למעשה כל העסקים בהשגחה צמודה).

המשרד לשירותי דת
תחום כשרות (הסדרה)

יא' באייר תשע"ו
19 במאי 2016

לכבוד
ח"כ הרב דוד אזולאי
השר לשירותי דת

לכבוד
עו"ד עודד פלוס
מנכ"ל המשרד לשירותי דת

שלום רב;

הנדון: עלויות כשרות והשפעתם על יוקר המחיה

בחודשים האחרונים מתמקד הדיון הציבורי בנושא הכשרות בהשפעות הקיימות של עלויות הכשרות על סוגיית "יוקר המחיה".

הנושא בא לידי ביטוי גם בטיוטת דו"ח שהפיץ לאחרונה אגף התקציבים משרד האוצר – ושנערך ע"י משרד רו"ח אברמזון תחת הכותרת "בחינת עלויות הכשרות ומשמעות המונופול של הרבנות על הכשרות" – הדו"ח הגדוש במספרים כולל בתוכו הוצאות הנדרשות לצורך הכשרות, ללא קשר לנותן הכשרות ו"המונופול" כגון: מליחת בשר, ניקור, ירקות ללא תולעים וכדו', עיון בדו"ח נותן תחושה של השפעה משמעותית של מתן הכשרות ע"י הרבנות הראשית לישראל על יוקר המחיה.

מאחר והנכם נדרשים לא אחת לסוגיה זו מצאתי לנכון לרכז באופן תמציתי את עלויות הכשרות הנדרשות מבית העסק ע"י הרבנות (עלות שכר משגיח+ אגרות כשרות), כמובן שלא ניתן להתעלם מכך שתעודת הכשרות מגדילה את כמות הלקוחות של בית העסק, כך שברוב המקרים הכשרות מכסה את עצמה ומגדילה באופן משמעותי את הכנסות בית העסק.

הנתונים המפורטים להלן מחושבים באופן מחמיר כלומר רמות שכר המשגיחים גבוהות מהמקובל, וחשוב לפי תפוסה חלקית של אולמות אירועים ובתי מלון (כפי שיפורט להלן), כמובן ששכר נמוך יותר המשולם למשגיח ותפוסה גדולה יותר של בתי המלון ואולמות האירועים מוזילה את העלויות בהתאם.

פירוט העלויות (מצ"ב כנספח אופן החישוב):

1. **עסקים קטנים כדוגמת פלאפל, פיצה וכדו'- עלות השגחה יומית כ-25 שקלים שווה ערך לכ- 2 מנות (כלומר אם הכשרות גרמה לרכישה של עוד 2 מנות כל יום היא כיסתה את עצמה)**
2. **בתי קפה ומסעדות (מחושב לפי האגרה המקסימלית) – עלות השגחה יומית כ-62 ₪ (שווה ערך ל 1-2 סועדים)**

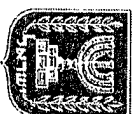
**המשרד לשירותי דת
תחום כשרות (הסדרה)**

3. **בתי מלון עד 70 חדרים (בתפוסה של 50 חדרים) – עלות השגחה יומית לחדר כ- 5 ₪ (עלות אירוח לחדר לפחות 1,000 ₪).**
4. **בתי מלון עד 250 חדרים (בתפוסה של 150 חדרים) – עלות השגחה יומית לחדר כ- 4 ₪ (עלות אירוח לחדר 1,000-2,000 ₪).**
5. **בתי מלון מעל 250 חדרים (לפי תפוסה של 300 חדרים) – עלות השגחה יומית לחדר כ- 2.7 ₪. (עלות אירוח לחדר לפחות 1,000 ₪).**
6. **אולמות אירועים עד 450 איש – עלות השגחה יומית כ- 400 ₪ (בחישוב לפי 200 מנות - עלות למנה כ- 1.9 ₪ כאשר עלות מנה ללקוח 120-300 ₪).**
7. **אולמות אירועים עד 1,000 איש עלות השגחה יומית כ- 800 ₪ (בחישוב לפי 650 מנות - עלות למנה כ- 1.2 ₪ כאשר עלות מנה ללקוח 120-300 ₪).**
8. **מפעל המשלם אגרה מקסימאלית עם משגיח אחד - עלות השגחה ליום כ- 500 ₪ (המפעל מייצר עשרות אלפי מוצרים ביום).**
9. **מפעל המשלם אגרה מקסימאלית עם שני משגיחים - עלות השגחה ליום כ- 950 ₪ (המפעל מייצר עשרות אלפי מוצרים ביום).**
10. **בשר מיובא – המחיר מחושב לפי עלות שכר של צוות השחיטה בתוספת עלויות מגורים אוכל וטיסות, ולפי 250 ק"ג בשר לכל בהמה נשחטת:**
 - א. **מפעל ששוחט 300 בהמות ביום – כ 20 אג' לק"ג בשר (מחיר הבשר לצרכן 40 עד 100 ₪ לק"ג)**
 - ב. **מפעל ששוחט 400 בהמות ביום – כ 15 אג' לק"ג בשר (מחיר הבשר לצרכן 40 עד 100 ₪ לק"ג)**
 - ג. **מפעל ששוחט 500 בהמות ביום – כ 10 אג' לק"ג בשר (מחיר הבשר לצרכן 40 עד 100 ₪ לק"ג)**

בברכה
עמיחי פילבר
מנהל תחום כשרות (הסדרה)

העתקים:

הרה"ג דוד לאו – הרב הראשי לישראל.
מר משה דגן – מנכ"ל הרבנות הראשית לישראל
עו"ד ישראל פת – היועץ המשפטי – המשרד לשירותי דת.
עו"ד הראל גולדברג – היועץ המשפטי – הרבנות הראשית לישראל.
הרב יעקב סבג – ראש אגף הכשרות הארצית – הרבנות הראשית לישראל

המשרד לשירותי זזת
תחום כשרות (הסדרה)

חישוב עלויות כשרות – נספח

שורה ערך	עלות לחדר/מנה	עלות יומית	עלות חודשית ממוצעת	עלות שנתית	אגרה	עלות שכר משגיה	סוג העסק
מנה וחצי ליום		25	643	7,717	517	600	פלאפל
סועד ממוצע		62	1,613	19,356	1356	1,500	בית קפה: חולדיו ארומה וכדו
כ-4 ש לחדר	5.59	280	7,272	87,261	3261	7,000	בית מלון עד 70 חדרים
לפי 150 חדרים	4.03	605	15,724	188,692	8692	15,000	בית מלון עד 250 חדרים
לפי 300 חדרים	2.70	809	21,025	252,295	12295	20,000	בית מלון מעל 250 חדרים
לפי 200 מנות	1.97	393	10,229	122,744	2744	10,000	אולם אירועים עד אולם איש 450
לפי 650 מנות	1.20	782	20,343	244,120	4120	20,000	אולם אירועים עד איש 1000
		489	12,724	152,692	8692	12,000	מפעל הכי גדול משגיה 1
		951	24,724	296,692	8692	24,000	מפעל הכי גדול משגיה 2

רח' כנפי נשרים 7, גבעת שאול, ירושלים 95464 ת.ד. 34090 טל: 025311009 פקס: 02-5311163

7 Kanfei Nesharim St. Jerusalem 91340. Israel.

www.dat.gov.il

**המשרד לשירותי דת
תחום אסרה - כשרות**

נספח

כשלים במערכת הכשרות - לפי שותפים לתהליך

להלן ריכוז כשלים קיימים במערכת הכשרות. הכשלים המפורטים להלן רוכזו מתוך דו"ח מבקר המדינה 59 (לשנת 2007), ומתוך דו"ח הועדה הבינמשרדית לבחינת הרפורמה בנושא הכשרות שהוקמה במסגרת בג"צ 3336/04 והגישה את מסקנותיה בחודש ספטמבר 2006.

משרד לשירותי דת

- "על המשרד לשירותי דת לעגן בחקיקת משנה נוהלי פעולה ללשכות הרבנות המקומית ולמועצות הדתיות, כולל חלוקת סמכויות ביניהן וקביעת דרכי הפעולה במקרים של חילוקי דעות".
- למשרד לשירותי דת אין סמכות לאכוף על רבני עיר לתת תעודת כשרות, עם זאת למועצת הרה"ר יש סמכות להסמיך רב אחר לתת כשרות כאשר רב העיר מסרב.
- למועצת הרבנות / המשרד לשירותי דת אין סמכות חוקית / יכולת לאכוף החלטות ולפקח על עבודת ההכשרים הפרטיים.

רבנות ראשית לישראל

- הרבנות הראשית לא מפעילה את סמכותה כאשר מתגלה מחלוקת בין הרבנות המקומית למועצה הדתית.
- אי אכיפה של הרבנות הראשית במקרה של חריגה מסמכות מקומית.
- אין אכיפה אפקטיבית של הונאה בכשרות (מתוך 638 נקסים, 5 נשפטו, 168 קנסות בוטלו בשל התיישנות
- למועצת הרבנות / המשרד לשירותי דת אין סמכות חוקית / יכולת לאכוף החלטות ולפקח על עבודת ההכשרים הפרטיים.

מועצה דתית

- העסקת קרובי משפחה מדרגה ראשונה של הרב המקומי / מנהל מח כשרות
- אין קריטריונים לקביעת היקף ההשגחה הנדרשת על בתי עסק ובעיקר בעסקים קטנים.
- מחלקות הכשרות אינן מקיימות מעקב אחר נוכחות המשגיחים.
- עובדי מועצות דתיות עבדו במקביל בבד"צים פרטיים.
- חילוקי דעות בין הרב המקומי למועצה הדתית פוגעות במתן תעודות כשרות.
- הרבנות הראשית לא מפעילה את סמכותה כאשר מתגלה מחלוקת בין הרבנות המקומית למועצה הדתית.
- חילוקי דעות בתוך המועצה הדתית בין מנהל מח' כשרות לראשי מדורים – עקבו מתן תעודות כשרות באיחור של כ-4 חודשים.
- "על המשרד לשירותי דת לעגן בחקיקת משנה נוהלי פעולה ללשכות הרבנות המקומית ולמועצות הדתיות, כולל חלוקת סמכויות ביניהן וקביעת דרכי הפעולה במקרים של חילוקי דעות".
- השגחה של רב עיר באמצעות חברת כוח אדם – כאשר המועצה הדתית מעסיקה מפקחים.

המשרד לשירותי דת תחום אסרה - כשרות

- חוסר אחידות בטופס בקשה למתן כשרות – במקרים רבים אינו תואם את דרישת החוק (תקנה 1 לתקנות איסור הונאה בכשרות (תעודת הכשר) התשמ"ט-1988), והטופס המצורף לתקנות, וחסרים בו פרטים מהותיים, וחלק מהתחייבויות בעל העסק.
- העדר מסמכים נדרשים בתיק העסק (מתוך 83 תיקים שנבדקו) כדוגמת: טופסי בקשה והתחייבות (חסר ב-46 תיקים); אישור של שני ראשי מדורים כי בקרו בעסק וממליצים לתת לו תעודת כשרות (באף אחד מהתיקים); טופסי אישור משגיח (חסר ב-24 תיקים); אישורי משגיח אחרונים מלפני שנתיים (ב-19 תיקים); אישורי משגיח אחרונים ללא תאריך (ב-22 תיקים); אי עדכון משגיח שהתחלף (ב-16 תיקים); בחלק מהתיקים חסרו מסמכים כך שלא ניתן היה לדעת על סמך מה ניתנה תעודת הכשר או סורבה הבקשה.
- עיקובים וליקויים בהפצת תעודות הכשרות לבתי העסק.
- מועצות בהן לא מועסקים מפקחים למרות העסקת 5-6 משגיחים (דו"ח ביקורת בני ברק).
- עובדי מועצה דתית שמפקחים על משגיחים מהבד"צים הפרטיים – ללא תמורה. (ב"ב)

רבנות מקומית

- העסקת קרובי משפחה מדרגה ראשונה של הרב המקומי / מנהל מח כשרות לעיתים אין מעורבות של רב העיר באישור המשגיח – כנדרש
- אין קריטריונים לקביעת היקף ההשגחה הנדרשת על בתי עסק ובעיקר בעסקים קטנים.
- עבודה של רבני ערים במקביל גם במסגרת בד"צים פרטיים. (חלקם ביישוב שבו הם מכונים ונותנים כשרות מטעם המדינה).
- חילוקי דעות בין הרב המקומי למועצה הדתית פוגעות במתן תעודות כשרות.
- חילוקי דעות בין שני רבני העיר פוגעות במתן תעודות הכשר.
- הרבנות הראשית לא מפעילה את סמכותה כאשר מתגלה מחלוקת בין הרבנות המקומית למועצה הדתית.
- בהעדר רב מקומי – תעודות כשרות נחתמות על ידי פקידים שלא קיבלו הסמכה כדין מהרבנות הראשית.
- אי הסדרה וחלוקה של תחום הכשרות בין שני רבני העיר- דבר המאפשר לבעלי עסקים לעשות מניפולציות בין הרבנים.
- מתן הכשרים באותו אזור גאוגרפי על ידי רבנים (ומשגיחים) שונים – חוסר יעילות.
- יעל המשרד לשירותי דת לעגן בחקיקת משנה נוהלי פעולה ללשכות הרבנות המקומית ולמועצות הדתיות, כולל חלוקת סמכויות ביניהן וקביעת דרכי הפעולה במקרים של חילוקי דעות".
- רבני ערים רבים לא חותמים על תצהיר המחייב לקיים החלטות מועצת הרה"ר, והתחייבות שלא לעסוק בעבודה נוספת בשכר.
- תרומות של עסקים מושגחים לגופים הקשורים לרב המשגיח. (גם בעלי עסקים שאין להם שום זיקה רעיונית לגוף הנתמך).

מפקחים

- אין חלוקה שווה של משגיחים בין המפקחים – דבר הפוגע באיכות הפיקוח.
- מחסור במפקחים / משגיחים כאשר מספר העסקים המושגחים גדל בצורה משמעותית (העדר מנגנון התאמה)
- אין קריטריונים לכמות מפקחים / משגיחים – למס' בתי עסק.
- העדר נתונים על בתי העסק המפוקחים, ביקורות שנעשו, ממצאי פיקוח.

המשרד לשיירות דת תחום אסרה - כשרות

- תגמול מפקחים על נסיעות, שעות נוספות, ושעות מיוחדות (לילה / מוצ"ש).
- אי מילוי דו"ח יומי על הפיקוח, כולל שעות נוכחות – כנדרש.
- מועצות בהן לא מועסקים מפקחים למרות העסקת 5-6 משגיחים (דו"ח ביקורת בני ברק).
- עובדי מועצה דתית שמפקחים על משגיחים מהבד"צים הפרטיים – ללא תמורה. (ב"ב)

משגיחים

- אין נהלים בעניין הכישורים הנדרשים ממשגיחים. והסייגים להעסקתם.
- אין פרסום מסודר של משרות פנויות
- אין הליך בחירה מסודר.
- אין מסלול הכשרה מסודר, והשתלמויות מקצועיות.
- אין הקפדה על משגיחים שעברו מסלול הכשרה.
- לחלק מהמשגיחים אין אישורים על השכלה תורנית, ראיונות קבלה, נימוקים בכתב לקבלה.
- לעיתים אין מעורבות של רב העיר באישור המשגיח – כנדרש.
- אין אחידות בהעסקת משגיחים.
- המשגיחים אינם ממלאים דו"חות נוכחות או מדווחים על שעות עבודתם.
- שיבוץ משגיחים בכמה בתי עסק – במקביל.
- משגיחים לא נמצאים בבית העסק בשעות שעליהם להשגיח.
- מחסור במפקחים / משגיחים כאשר מספר העסקים המושגחים גדל בצורה משמעותית (העדר מנגנון התאמה)
- אין קריטריונים לכמות מפקחים / משגיחים – למס' בתי עסק.
- העדר נתונים על בתי העסק המפוקחים, ביקורות שנעשו, ממצאי פיקוח.
- השגחה של רב עיר באמצעות חברת כוח אדם – כאשר המועצה הדתית מעסיקה מפקחים.
- תעריפי האגרות והקריטריונים – לעיתים לא מקיפים את כל סוגי בתי העסק, ובמקרים אלו נגבית אגרה שרירותית (דוכני פלאפל, פיצריות וכדו')
- מתן תעודות כשרות ללא גבית אגרה, או קביעת סכום האגרה ללא קיום נתונים רלוונטיים.
- אי ניהול חובות בגין אגרות כשרות.
- שימוש בפנקסי קבלות ידניים כנגד תשלום אגרה – העדר רישום ומעקב.
- התקשרות של מועצות דתיות עם חברות כ"א, ללא קריטריונים לבחירת החברות, וללא אחידות של החברות.
- שיבוץ משגיח לעסק הדורש השגחה צמודה ובמקביל לעסקים קטנים הדורשים השגחה חלקית – שעות העבודה חופפות.
- היעדרות של משגיחים – והעדר פיקוח של המועצות הדתיות.
- חוסר ידיעה של משגיחים מה עליהם לעשות בכל בית עסק.
- לא קיימים מאגרים של משגיחים פוטנציאליים (ב"ב)

עסקים

- עסקים דומים נדרשים להעסיק משגיחים בהיקף שעות שונה.
- מחסור במפקחים / משגיחים כאשר מספר העסקים המושגחים גדל בצורה משמעותית (העדר מנגנון התאמה)

המשרד לשירותי דת תחום אסרה - כשרות

- אין קריטריונים לכמות מפקחים / משגיחים – למס' בתי עסק.
- העדר נתונים על בתי העסק המפוקחים, ביקורות שנעשו, ממצאי פיקוח.
- העדר תיקיות מסודרות לכל אחד מבתי העסק.
- חידוש תעודת כשרות בתום שנה – לא דורשת מבעל העסק חתימה על טפסים חדשים ועדכון פרטי העסק.
- תעריפי האגרות והקריטריונים – לעיתים לא מקיפים את כל סוגי בתי העסק, ובמקרים אלו נגבית אגרה שרירותית (דוכני פלאפל, פיצריות וכדו')
- רשתות שיווק, אטלזים, מפעלים, נדרשים להעסיק משגיח במשרה מלאה (בד"כ).
- סמכות מקומית בעיתית לגבי מפעלים שממוקמים באזורים גאוגרפיים שונים או שמעתיקים את מקומם מאזור לאזור.
- מחסור בפרטים על בתי העסק – לפי הנדרש בחוזר מנכ"ל.

כשרות פרטית

- בד"צים פרטיים נותנים הכשר לעסקים שאין להם תעודה ממלכתית.
- בדצ"יים פרטיים נותנים הכשר לעסקים שנשללה מהם התעודה הממלכתית.
- בדצ"יים פרטיים מספקים שירותי השגה וכשרות למועצות דתיות תמורת תשלום.
- למועצת הרבנות / המשרד לשירותי דת אין סמכות חוקית / יכולת לאכוף החלטות ולפקח על עבודת ההכשרים הפרטיים.
- עבודה של רבני ערים במקביל גם במסגרת בד"צים פרטיים. (חלקם ביישוב שבו הם מכנים ונותנים כשרות מטעם המדינה).
- עובדי מועצות דתיות עבדו במקביל בבד"צים פרטיים.
- משגיחים עובדים במספר בתי עסק קטנים – במקביל.
- אין קריטריונים לקביעת שעות השגחה בעסק.
- שיבוץ משגיח לעסק הדורש השגחה צמודה ובמקביל לעסקים קטנים הדורשים השגחה חלקית – שעות העבודה חופפות.
- היעדרות של משגיחים – והעדר פיקוח של המועצות הדתיות.
- עשרות גופים פרטיים המעניקים כשרות.
- בדצ"יים גובים תשלום מבעלי עסקים ומפעילים מערך משגיחים.
- חלק מהבד"צים פועלים רק למטרות רווח כאשר אין קהילה דתית העומדת מאחוריהם. (הרב בקשי דורון).

כללי

- מתן תעודות הכשר מחוץ לתחומי השיפוט של מועצות דתיות / רבנויות מקומיות (בניגוד להוראות חוק איסור הונאה בכשרות)
- ועדת בירור על פי ס' 26 לתקנות הנוהל – חילוקי דעות בין הרבנות המקומית למועצה דתית – ועדת בירור שמקים השר והחלטותיה מחייבות – לא נעשה שימוש.
- תעודות כשרות אינן ממוספרות.
- אי סנכרון בין מערכות מחשב.
- אי הסדרה של כשרות בבתי חולים (המחויבת על פי הנחיות משרד הבריאות).

המשרד לשירותי דת
תחום אסרה - כשרות

- בתי חולים : אין משגיח שבת ; כפיפות המשגיח (עובד בית החולים) למנהל המטבח ; השגחה על חנויות מזון פרטיות במתחם בית החולים.
- אחידות נהלי הכשרות בבתי חולים.
- משגיחים בבתי חולים הם עובדי מערכת הבריאות, ומשרד הבריאות מקצה את התקנים. (ומשרד הבריאות רואה את בתי החולים כאחראים על הכשרות שלהם).
- מתן תעודה לשנה עברית בעוד פיצול האגרה נפרס על שתי שנות תקציב.

המשרד לשירותי דת
תחום כשרות (הסדרה)

תמוז תשע"ו

מצבת כח אדם – מערך הכשרות הארצית

מחלקה	שם	תפקיד
המשרד לשירותי דת (1)		
תחום כשרות (1)	עמיחי פילבר	מנהל
הרבנות הראשית לישראל (18 + 5 מזכירות)		
כשרות ארצית (6) מסעדות, בתי מלון, אולמות אירועים, הסעדה, רשתות שיווק, אטלזים, מוסדות רפואיים, תעשיה, משחטות, בתי מטבחים,	הרב יעקב סבג	מנהל האגף
	הרב אברהם בוחבוט	מנהל מחלקה
	הרב יניב כהן	מנהל מחלקה
	הרב חגי בר גיורא	מנהל מחלקה
	הרב יעקב אבודרם	מנהל מחלקה
	מרים חדד	מזכירה
מצוות התלויות בארץ (7) ערלה, שמיטה, תרומות ומעשרות	הרב מרדכי בידרמן	מנהל
	הרב זאב מנצבך	מפקח בתי אריזה
	הרב אורי חניא	מפקח בתי אריזה
	עקיבא לונדון	אגרונום
	שמאי דיאמנט	אגרונום
	שיבי	אגרונום
	שמחה גולדבאום	מזכירה
אכיפה בכשרות (6) אכיפת חוק הונאה בכשרות	הרב רפי יוחאי	מנהל
	עמיחי קריגר	מפקח
	חיים מלכה	מפקח
	ליאור כהן	מפקח
	אדריה פנחס	מפקח
	תהילה שלו	מזכירה
יבוא (2) אישור כשרות מוצרים מיובאים	הרב ארזי	מנהל
	צילה סאמין	מזכירה
שחיטת חו"ל (2) יבוא בשר ע"פ הוראות חוק הבשר	הרב חיים לסרי	מנהל
	רבקה עטיה	מזכירה

**המשרד לשירותי דת
תחום כשרות (הסדרה)**

נקודות להבנת מערכת הכשרות

שותפים

1. הרבנות הראשית לישראל.
2. משרד לשירותי דת.
3. מועצות דתיות – מח' כשרות / מפקחים.
4. בתי עסק.
5. משגיחים.

חוקים

1. חוק הונאה בכשרות
2. חוק הרבנות הראשית
3. חוק שירותי הדת היהודיים.

תהליך קבלת תעודת כשרות

1. פניה למועצה דתית (תשלום אגרת פתיחת תיק) – כולל פרטים על העסק, בעליו, חומרי הגלם ותהליכי הייצור הנדרשים.
2. ביקור הרב בבית העסק – וקביעת צרכי הכשרות (קביעת שעות השגחה)
3. חתימה של העסק על הסכם השגחה עם המועצה הדתית – ציוות משגיח ומפקח.
4. תשלום אגרת כשרות – וקבלת התעודה

השגחה

1. קביעת שעות עבודה יומיות לעסק.
2. חיוב המשגיח בנוכחות במהלך כל שעות העבודה שנקבעו לו.

עבודות עיקריות של המשגיח

1. קבלת הסחורה ואישורה.
2. ברירת קטניות רטובות ויבשות.
3. ניפוי קמח.
4. שטיפת ירקות עלים.
5. חיתוך בשר.
6. הנחת בישולים על האש- בישול נוכרי.
7. צליית כבד לבבות וכו'.
8. השגחה כללית – מרטט.

**המשרד לשירותי דת
תחום כשרות (הסדרה)**

רגולטורים נוספים

1. משרד הבריאות.
2. משרד החקלאות.
3. רשות המיסים.

תחומי התמחות ייחודיים

1. בתי מלון.
2. תעשייה.
3. אולמות אירועים וקייטרינגים
4. משחטות.
5. בתי מטבחים.
6. חקלאות.

כשלים מרכזיים

1. אין הסדרה חוקית.
2. בית העסק מעסיק את המשגיח.
3. שכר המשגיחים נמוך – כיום התשלום לא מתקרב לשכר מינימום ותשלומי נסיעות, חופש והבראה.
4. משגיחים לא מקבלים את מלא שכרם וזכויותיהם הסוציאליות.
5. תשלום שכר משגיחים בשחור וב"שוה כסף".
6. אין מעקב אחרי שעות עבודה של משגיחים.
7. אין פתרון זמין במקרה של העדרות משגיח בשל מחלה או חופשה.
8. עבודת משגיחים במקביל במספר מקומות עבודה.
9. עבודת משגיחים במקביל בגופי השגחה פרטיים.
10. עבודת משגיחים בעבודה נוספת שאינה בתחום הכשרות – כתיבת סת"ם, כוילל, הסעות.
11. חוסר מקצועיות-מינוי משגיחים לצורך פרנסה ולא לטובת מערכת הכשרות.
12. חוסר מקצועיות – בתחומי התמחות ייחודיים.
13. אין הכשרה ופיתוח של כח האדם (השתלמויות, בחינות, עדכונים וכדו')
14. קביעת שעות השגחה שונות לעסקים דומים.
15. קביעת דרישות כשרות שונות לעסקים דומים – לעיתים של אותו בעלים.
16. תלונות של בעלי עסקים על אי נוכחות משגיח בחלק משעות העבודה.
17. אין ניהול תיקי משגיחים ועסקים במועצות הדתיות.
18. אין הגדרות תפקיד ברורות ונהלי עבודה למפקחי כשרות.
19. אין נהלים אחידים לטיפול ומעקב אחרי ליקויי כשרות.

**המשרד לשירותי דת
תחום כשרות (הסדרה)**

20. חלוקת התפקידים בין הרבנות המקומית למועצה הדתית.
21. חוסר מעורבות או מעורבות יתר של הרב המקומי במערכת הכשרות.
22. רב נותן כשרות במועצות אזוריות – תגמול כלכלי על נסיעות וכו'.
23. **כשרות במועצות אזוריות ומקומיות שאין מועצה דתית.**
24. **כשרות ארצית למפעלים ביישובים ערביים וכדו'.**

יוקר מחיה

1. הפעלת מערכת כשרות עולה כסף.
2. עלויות הכשרות לבית העסק הן זניחות (מסמך מרחיב).
3. הכשרות היא מנוף כלכלי לבית העסק.
4. עלות הכשרות קטנה בהרבה מהתועלת שצומחת לעסק.

הפתרון המוצע תאגיד ממשלתי לכשרות

תחומי עיסוק התאגיד

1. העסקת משגיחים
2. מעקב ופיתוח כח אדם – מאגר משגיחים.
3. פיתוח מערכת הכשרות – התמודדות עם חידושים טכנולוגיים, שימוש באמצעים טכנולוגיים, מעבדות וכו'.
4. אופציה לתחומים נוספים (שחיטת חו"ל יבוא וכדו')

העסקת משגיחים

1. מתן רשיון לחברות השגחה – לפי תנאי סף של התמחות בתחום העסקת כח אדם.
2. חברות השגחה יעסקו אך ורק בגביית תשלומים מבית העסק; תשלום שכר למשגיחים; פיקוח על נוכחות המשגיחים במקום העבודה.
3. כל מועצה דתית תוכל להתקשר עם חברת השגחה אחת בלבד.
4. המועצה הדתית / הרב המקומי – ישבצו משגיחים הרשומים ב"מאגר המשגיחים" בלבד.
5. חברות ההשגחה יעסיקו משגיחים על פי הוראות המועצה הדתית.
6. חברות ההשגחה ידאגו למילוי מקום של משגיחים, להשמה באזורים אחרים וכדו'.
7. לחברת ההשגחה תשולם תקורה של אחוז קבוע משכר המשגיחים (בכך תהיה תחרות).
8. המשך העסקה (בכפוף לשעות עבודה והתאמה מקצועית) של משגיחים נוכחיים.
9. סיוע בהסדרת סיום העבודה של המשגיחים הנוכחיים (הממשיכים והעוזבים) – מול בית העסק.

פיתוח כח אדם ויצירת מאגר משגיחים

המשרד לשירותי דת תחום כשרות (הסדרה)

1. הקמת מאגר שיכלול את המידע הנדרש לגבי משגיחי הכשרות.
2. המצאות במאגר יהיה תנאי לעסוק בתחום השגחת הכשרות.
3. עריכת השתלמויות והכשרות מקצועיות.
4. הכשרת משגיחים לתחומי השגחה ייחודיים.

גביית אגרות

1. גביית האגרות תתבצע באמצעות שרת התשלומים הממשלתי.
2. הגדלת הגביה – עסקים שלא משלמים כיום.
3. הגדלת הגביה – עסקים שמשלמים לפי קטגוריה זולה יותר.
4. גביית אגרות מבעלי עסקים ברשויות ללא מועצה דתית (כ-5 מלש"ח)

שינוי מנגנון ההשגחה

1. הגדרת "אשכולות עסקים" – (בכפוף לצרכי ההשגחה וייתכנות כלכלית)
2. גביית שכר השגחה לפי סוג בית העסק- עלות מקסימלית של 2,500 ₪ (כיום מגיע גם ל 7,000 ₪ ויותר).
3. מעל 10 שעות פעילות ישולם 150% מהתעריף לסוג העסק.
4. קביעת דרישות השגחה לבית העסק – ללא כימות שעות.
5. השגחה אזורית - בניית תכנית השגחה מתאימה לכל אזור לפי הצרכים ההלכתיים.
6. העסקת משגיחים לפחות בחצי משרה.
7. העסקת משגיחי בוקר 3-4 שעות – לקבלת סחורה ועבודות המטבח של המשגיח בלבד.
8. העסקת משגיחי – נכנס יוצא לאורך כל שעות היום.
9. מפתחות המקררים ומחסני המזון יהיו בידי המשגיח בלבד.
10. המשגיח יהיה זמין לבעל העסק בטווח של דקות אחדות לצורך פתרון בעיות (הכנסת סחורה דחופה, שטיפת ירק, ברירת אורז חיתוך בשר וכדו').
11. שילוב "נאמני כשרות" עובדי העסק במערך ההשגחה.

מקורות מימון

1. 10-20% מאגרות הכשרות שיגבו באמצעות שרת התשלומים הממשלתי. (3-6 מלש"ח) – שירותי השמה
2. יתרות חברות השגחה.
3. תשלום חברות – הכשרה ופיתוח.

פעולות נוספות במערכת הכשרות

1. קידום הסדרה חוקית.
2. שינוי מבנה האגרות.

**המשרד לשירותי דת
תחום כשרות (הסדרה)**

3. שינוי השתתפות במימון ובתפקידים – לפי תמהיל העסקים.
4. אין מענה להכשרה ופיתוח המשגיחים.
5. אין מענה לרשויות ללא מועצה דתית ולכשרות ארצית.
6. לא נותן אופציה לפיתוח עתידי.